

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Karácsonyi hangulat.

Székelyudvarhely, decz. 22.

Őserdőkkel borított hegyek ormán szédületes út vezet. Fölötte, a téli vihar szárnyain borzalmas hófergeteg száguld, elképzélhetetlenül szeszélyesen szecsessziós hullámvonalakban.

Egy szomorú vándor siet haza, ahonnan sok édes reménnyel távozott a boldogságát rejtő czélja felé. De keserves csalódás érte. Vigasztalan; bánatos aggodalommal gondol beteges, nélkülöző kis családjára és a civakodó, kárörvendő szomszédokra.

Az erdőrengetegből váltakozva éhes vadak vonítása, üldöző és üldözött vadak üvöltése és halálremsé vijjogása hallik.

Ez a komor jelenet az ember és környezete küzdelmeinek szomorú, de mindennapos képe.

Nincs béke! Küzdelem az élet, amelynek tengerében ugyancsak sodor az óriási örvények árja és ugyancsak csapkodnak a tornyosuló hullámok.

Az előre való törtetés kényszerűsége és az elmerülés fenyegető veszélyétől való védekezési ösztön, bizony-bizony, alig engednek fegyverszünetet a létért való harczban.

Ez a harcz pedig az önzés undorító hitvány-ságából csirázik és az Istentagadás és embergyűlölet ördögi elvetemültségében izmosult meg!

Nincs béke! Már pedig kincsek határtalansága, hirnév ragyogása, ifjuság üdesége és

népszerűség lélekemelő önérzete, mind-mind semmit se érnek, hogyha nincs béke a szívben!

Béke csak ott s abban a szívben lehet, ahol a megelégedésen alapuló boldogság és az egyszerű életberendezkedésből fakadó nyugalom, már megelőzőleg gyökeret vert.

Nagy küzdelem az élet! Így volt ez mindig azóta amióta az állattalan, azoikus világot fölváltotta a paleozoikus világ és amióta a devoni formációk a szerves lények létezésére alapfeltételeinek megfeleltek; és megnyilvánult a legelső szerves életerő, amely minden életműködést kormányoz és főtart; mindaddig, amíg a halál pillanatában — most már a vegytanból ismert — romboló erőnek engedi át a tért. . . Ebből az időből ered a „létért való harcz“!

*

A mindenkori idők legmodernebb bölcse, Spenczer, — a megismerhető végső alapelvekről tárgyalva — sugárzófényű logikával fejtegeti és indokolja azt, hogy, ami alatt és amilyen irányban fejlődik az egész, az összesség: ugyanabban az alkotó részeken is fejlődni kényszerülnek!

Éppen ezért van ez, hogy most, a mikor mindenfelé, az egész világon megmozdult a rög, amelynek hátán, évszázadok óta szántottak és arattak; most amikor mindenfelé, az egész világon többé nem hazáért készül sorakozni az állampolgár, hanem a piacért kiált a világpolgár, nálunk is ugyanaz a jelszó: jogot a népnek! Mert a jogtalanság a legnagyobb akadálya a békének!

Minden téren a fejlődés eredményével és haladás vívmányaival környezett nép, már többé nem szenvedheti, a jogfejlődés csirájában hatalomra emelkedett egoista kényuralom igaterhét és az egészséges vérkeringést is feltartóztató béklyóit.

Többé nem nézheti, hogy amíg a társadalom egyikének porain évszázadokon át, felhőkig érő piramisok emelkednek, addig az övéinek, hamarosan besüppent hantját alig lehet megkülönböztetni a — vakondtúrától . . .

Tehát a népek jogtalansága, a világ békéjének akadálya!

Azonban a küzdőknek csak egy része ért a jog alatt jogot. Sőt vannak olyanok, akik jog helyett kenyeret várnak a küzdelemtől. A legtöbbje pedig mit sem törődik a joggal, ha azzal kenyér nem jár! . . .

Bizony, hamisok a kor jelszavai!

Tévedések az igazságai!

Ehhez járul még hogy a vezérei, legtöbbször az erkölcsi ártalmat nélkülöző fölfuvalkodott szellem elfogultságával, a közkatonái pedig az emberi gyarlóságot jellemző tulbuzgó kapzsisággal készülődnek a hadjáratba, ahol a legkülönbözőbb irányzatoknak legkülönbözőbb fokozatai szerint, — éppen ellenségekként — fognak szembeállkozni.

Miféle „egységes“ tábor ez?

Hogyan fog ez együtt, egy csatasorban háboruzni?

Esküvő előtt.

— Ella, maga rejteget valamit előttem?

A leány elpirult, majd összeszedve magát, vakmerően kérdezte:

— Honnan gondolja?

— Már egy hónap óta látom, hogy akar valamit mondani, de az utolsó pillanatban mindig megdől a dolgot és nem mond semmit. Legyen irántam bizalommal, hiszen pár óra múlva úgy is férj és feleség leszünk!

A leány elmélázva nézett körül. A nászúp már együtt volt. A vendégek beszélgettek, tréfálózta, ők pedig egy sarokba félrevonulva élvezték mátkaságuk utolsó perceit. Nem zavarta őket senki. Csakugyan itt a legjobb alkalom, hogy mindent elmondjon a vőlegényének De nem! Még sem! Hátha kiábrándítaná vőlegényét a való megtudása.

— Hát nem felel? — kérdezte újból a férfi.

— Igazán . . . édes Arthur . . .

— Lásd, zavarban van. Mégis van valami titka. Én már meggyóntam magának mindent. Gyónjon meg maga is. Ne zavarja meg szerelmünket semmi féle titoknak az árnyéka.

— Hát igazán szeret?

— A legörjögőbb imádatl. Mióta koromfekte hajfűrtjeit medaillonomban megtaláltam, minden gondolatom csak magához tért vissza. Szeretem. Imádom, kimondhatatlan szenvedélylyel.

— Az sem ábrándítaná ki, ha valami nagyon . . . De nem! Nem mondhatom meg!

— Mondtam már, hogy szeretem, imádom! Legyen bizalommal irántam! Gyónja meg azt a nagy titkot, mely sötét árnyként lappang közöttünk!

— De hátba olyasvalamiről van szó, ami magát nagyon megalázná.

— Nem alázhat meg engem semmi, a mi a maga édes kis szájacskájából jön.

— De ez . . . hátha mégis . . . De mondja csak, igazán azért szeretett belém, mert a hajfűrtömet megtalálta a medaillonban?

— Már megint másra akarja terelni a beszédet. Most azonban nem tágitok. Menyasszony és vőlegény, férj és feleség között ne legyen titok!

A leány elszonorodott.

— Hát jól van, megmondom. Pedig ha tudná . . . Esetleg megvetne, vagy meggyűlölné.

Ebben a pillanatban lépett hozzájuk a nagy ujfundlandi kutya. Hízkelve dörzsölte oldalát a leány lábához és megnyalta annak szép fehér kezecskéjét.

A leány megborzongott, a férfi pedig megdöbbenve tekintett reá.

— Összefüggésben van talán a kutya a titokkal?

— Igen, — felelt a leány, lesütve szemét.

A férfi megborzadt. Jövendő boldogságát látta rombadölni. Majd erőt véve magán, hideg hangon mondta:

— Történjék akármi, tudni akarok mindent!

A leány megijedt a férfi parancsoló tekintetétől. Szinte sirva mondta meg a nagy titkot:

— Egy forró nyári napon — maga is nálunk volt akkor — kint sétálgattam a kertben a kutyával. A nagy hőség elkábított és mindenféle bohókás gondolataim támadtak. Eszembe jutott az is, hogy milyen jó volna . . .

— Mi? mi? micsoda??!

— . . . magát megtréfálni. Levágtam egy fűrtöt a kutya szőréből és a maga medaillonjába csempésztem bele . . .

A férfi kacagni kezdett. Kaczagott, hogy a könyei is hullottak. A menyasszony és a vendégek csodálkozva néztek rá. Min nevezhet a vőlegény az esküvője előtt egy félórával olyan jóízű? **Gics.**

A ki nem marad soká.

A világért sem marad sokáig. Marasztalhatod, kérheted, könyöröghetsz neki, de ő nem enged. Este tíz felé megjelenik nálad. Az asztalról már rég lerakták a vacsora maradványait s a szobaleány már álmosan tesz-vesz. De te tudod, hogy mi illik s így szólsz:

— Isten hozott! Éppen jókor jöttél.

Ó: Tudom, hogy ilyenkor már nem dolgozol. (Kiveszi az óráját.) De nem maradok sokáig.

Te: Ugyan ne . . . Ül le!

Ó: Nem. Köszoöm. Későn van már s tudom, hogy álmosak vagytok.

Te (aggódalmasan): Dehogy . . . Igaz, hogy holnap reggel a hajnali vonattal utazom, de azért hidd el . . .

Ó (a szavudba vág): Utazol? Hány órákor utazol?

Te: Ötkor.

Ó (az órát nézi s az ujjain számlálja): Oh, hat óra idő van még. Az éppen elég.

Te (szomorúan): Igen. Éppen elég.

Ó (kinyújtózik a széken): Hogyne? Hat óra éppen elég egy egészséges szervezetű embernek. A király például csak öt órát alszik, Napoleon négyet, Julius Caesar négyet, Mac-Mahon három és felet, Kuropatkin nem is alszik.

Te (ingerülten): Ugyan ne beszélj!

Ó: Egy angol lapból tudom. Egészen bizonyos. Nem alszik egyáltalán.

(Te hátradölsz a széken s egy kissé behunyod a szemedet. Tisztában vagy vele, hogy te sem alszol ma — egyáltalán.)

Ó: Barátom! Micsoda emberek ezek a japánok! Nagyszerű emberek!

Te (dadogva): Nagyszerűek!

Ó: Elmondok neked egy esetet!

Hogyan fogja a XX. század, a kenyér százada harczeit megvívni?

Mi lesz a stratégiája?

Hol fog megállni abban a törekvésében, hogy a — csak szellemileg és erkölcsileg képessítettek megillető — szerzett jogokban osztani kíván?

Elképzelhető?

Valószínűleg ott, ahol egy lejtőre jutott golyó...

Alighanem, ennek a hadviselésnek eseménye nem a világtörténelem lapjain, hanem a rablókalandok rémséges legendáiban fog megörökítetni.

Ennek a jövő háborúnak vezéreire és közkatonáira nagyon is reáillenek a nagy angol parlamenteknek és a történetirók fejedelmének Macaulay Tanács lord ama szavai, a melyeket a francia történelem legvéresebb és legalávalóbb vezéralakjáról mondott:

— Azok a vezérek, akik, bármilyen okokból meglazítják az erkölcs nagy törvényeit: mindenkor, egész biztosan számíthatnak a legerkölcstelenebb elemek csatlakozására!

Igen, ugyanez mondható a legközelebbi világháború sok harcosáról, akik most már föltartóztatlanul haladhatnak, mert nem találkoznak olyan ellenzérré, mint kilenczven évvel ezelőtt.

Amikor a Wellington és Blücher nyolczszázezer szuronya verte szét az emberi jogokról és a népfönségről fecsegőket...

*

Volt egy nagy, klasszikus nemzet, amely már régen a világtörténelem muzeumába került. Ámde, hiven őrzött emléke még ma is oktató példája a világtörténelem színpadán működő modern nemzetnek: az államélet berendezkedése, a bölcsészeti rendszerek alapítása, fejlesztése és a művészeti remek alkotása terén.

Te: Kérlek. De elébb talán parancsolsz egy csésze feketét.

Ő: Nem. Köszönöm. (Az órát nézi.) Nem maradok sokáig amugy sem. Nem. (Elgondolkodik) Hja... igen... *Te,* az a Kuropatkin... Különbem nem bánom adhatz egy csésze feketét.

Te; Tejjel?

Ő: Nem. Tisztán iszom. Barbár szokás az, hogy a feketekávéba tejet öntenek. A tej, tej. A kávé, kávé. No nem?

Te (kétségbeesetten): Hogyne!

Ő: Most már a konyakba is kezdenek tejet önteni. Pedig a konyak, konyak. Az emberek iszonyuan elrontják a legjobb dolgokat. Nincs izlésük.

Te (boldogan): Persze, hogy nincs.

Ő: Barbárok. Iszonyu barbárok. Mondok egy esetet. (Az órát nézi.) Egy kissé hosszú történet, de azért elmondom. Aztán megyek, nem akarok sokáig maradni.

Te (beleegyezőleg intesz):

Ő: Tehát... (A szivarokatulába nyúl s lassan rágyújt.) Tehát... Mikor még a megyénéll voltam...

Te (dühösen): Ezt tudom. Ezt már elmondtad egyszer.

Ő: Ezt? Csodálom. De nem baj. Az is érdekes, hogy itt is történt velem egy ehhez hasonló eset. Ha érdekel, elmondom.

Te (ordítva): Érdekel!

Ő (Elmondja az esetet, a melyről eszébe jut még három másik. Éjjel után ő ijedten néz az órájára. Felpattan helgéről): Tyűh! Nagyon késő van.

Te (félholtan): Késő.

Ő: No, még van négy óra idő. Elég az. Csak még azt mondom el, a mi velem történt most, mikor idejöttem. Megszólít egy ember az utcán...

Te (Csöngetsz és a belépő szobaleánynak így szólsz): Bontson ágyat!

Ő: Még csak ezt. Aztán megyek.

Te (Kidülledt szemekkel nézel rá, aztán fölállsz, izgatottan jársz-kelsz a szobában. Kinézel az ablakon s így szólsz): Már hajnalodik.

Ő: (Tovább mesél s végre becsületszávára fogadja, hogy még est az egyet elmondja s aztán megy.)

Te: (Behalsz.)

Ez a nemzet, az Olympus hegyen minden négy évben nagy nemzeti ünnepeket rendezett. Ez ünnepek alatt minden ellenségeskedésnek szünetelnie kellett.

Egy ilyen ünnepség alkalmával a pártoskodók elhatározták, hogy többé nem is térnek vissza a harctérre, hanem a béke áldását fogják élvezni.

Ma Bethlehemtől — Rómáig az egész keresztény Karácsonyt, a béke ünnepét tartja.

Bárha ezuttal nálunk is megismétlődne az olimpiai elhatározás!

Ez lenne az új erkölcsi világrend megalapítója emlékének legméltóbb megünneplése!

Bárha az éjjeli harangzugas és az éjjeli karácsonyi misék áhitatos melodiái fölvennék a Mindenhatóhoz a legszükségesebb imát: ... és békesség a földön az embereknek!

BELFÖLD.

A sajtó és a politika.

Székelyudvarhely, decz. 22.

Ismeretes a legújabb orvítamadás a parlamenti béke ellen. Egy lap egy másikra hivatkozva olyan szavakat adott Wekerle miniszterelnök szájába, amelyek mélyen sértik a függetlenségi pártot. Utána nézve pedig a hivatkozott lapban, kiderült, hogy azt a nyilatkozatot nem is Wekerle tette és így az ügy szerencsésen elsimult.

Szóval: nyilvánvaló hamisítás történt. Történt csak azért, hogy a többség megbontassék, zavar keletkezzék és ha lehet, az új rend felboruljon az ország kiszámíthatatlan kárára.

Megáll az ember esze ilyen iszonyu lelkiismeretlenség láttára. Év fölmerül a kérdés: hát már minden szabad ebben az országban? Nincs-e fórum, amely megbélyegezze az ilyen vakmerő garázdálkodást?

A sajtó csak elvéve tiltakozik. Mi ezt a sajtó részéről, a tisztességes sajtó részéről, őszintén szólva, nagy mulasztásnak tekintjük. Mert a tisztességes sajtónak volna elsősorban kötelessége szegénybélyegget sütni a hazudozók homlokára.

Kötelessége volna ez a sajtó jóhírneve és hittele érdekében. Mert — mi tagadás — a közönség szeretet általánosítani. Egy esetből valamennyire következtet és ha ez így megy tovább, könnyen gyökeret ver a közönségben az a téves hit, hogy egyik lap sem jobb a Deákné vásznánál.

De kötelessége lenne a tisztességes sajtónak, hogy tiltakozzék, azért, mert sokan vannak a mai parlamentben, akik szeretnék a sajtót megrendszabályozni, a sajtószabadságot megnyirbálni. Már pedig az olyan hamisítások, amilyen a szóbanforgó, az illetők malmára hajtják a vizet. Micsoda diadallal mutatnak rá ezek az ilyen esetekre mondván: Hát nem kell megfékezni a sajtó szabadságát?

De hát, fájdalom, a sajtó tisztességes organumai nem tiltakoztak. Éppen azért a magyar társadalomra hárul a kötelesség, hogy az olyan lapokkal, amelyek rosszhiszeműen lábbal tapodják a tisztességet és az igazságot, a maga módja szerint elbánjon. Isten ments, nem gondolunk erőszakra, de igenis arra, hogy minden magyar hazafiának szent kötelessége az, hogy az ilyen magukról megfélemezett lapoktól vonja meg erkölcsi és anyagi támogatását. Az ilyen fattyuhajtást el kell sorvasztani, hogy meg ne ártson az egészséges fatörzsnek, a sajtószabadságnak.

Bizonyos, hogy ha a magyar hazafiak összefognak, célzt is fognak érni. Láttuk, mire képes a magyar társadalom, a szerencsésen befejezett alkotmányválság idején. Amit akkor tudott, meg tudja tenni ma is.

És hisszük, hogy meg is fogja tenni. Gondoljuk meg, hogy az ország nagy érdekét, békés alkotmányos fejlődését, az alkotmány épségét veszélyeztetik a hazudozók.

Mikor pedig ilyen nagy tettek forognak koczkan, kétségtelen, hogy nincs, nem lehet jó magyar, aki ne teljesítené kötelességét.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, decz. 22.

A kié a föld — azé az ország, mondják az agráriusok a gazdasági egyesületek éves közgyűlésein — a parlamentben és ott, a hol a szónoklásra alkalom nyílik. És eme nagy igazságot boldogan szokták hallgatni a magyar gazdák, s önelégült mosolylyal konstatálják, hogy hát az övéké Magyarország.

Ha ezt a tételt mi, föld nélküli szegény emberek elfogadjuk, akkor hamarosan megállapítjuk, hogy ez az ország a Zselénszky, Károlyi grófoké, Windisgrätz hercegeké. A latifundiumos főuraké bizony ez az ország, az ő kezük, az ő erejük kormányozza és ez az erő sajnos, soha sem a nép javáért dolgozik.

Számtalanszor irtak, beszéltek már erről a kérdéstről ebben az országban. Hogy most ismét szóba kerül, annak a földmívelési budget ad aktualitást.

Darányi Ignác európai képzettségű ember — munkájában meglátszik a nemes jóakarát. Azonban azok miatt, a kiké a föld, nem mehet előre a maga útján, s nem csinálhat olyan gazdasági politikát, a minőt ő szeretne. Soha keservebben nem ri ki ennek az országnak nyomorúsága, népének föld éhessége, mint a földmívelési budget tárgyalásakor. Ilyenkor a magyar földmívelő nép nyomorúságáról lehull a lepel, egyik-másik képviselő akarva, nem akarva leplezéseket tesz a földre éhes magyar nép nagy nyomorúságáról. Hogy miért vándorol ki esztendőről esztendőre Amerikába a magyar, azt ilyenkor értjük meg legjobban.

Nem lesz addig segítve a helyzetet, míg törvényhozás nem fogja kötelezni a latifundiumosokat birtokaik egy részének parcellázására. Csak ez szünteti meg a földhiányt, és ad új irányt a magyar parasztnép egészséges gazdasági életének.

*

Ha végig olvassa valaki részletesen a közoktatási vita során a képviselőházban elhangzott panaszokat az oktatásügy dolgában, bizvást elszomorodhat az ország kulturális állapotán. Tömerdek bajt, elhanyagolt munkát, nem javított betegséget vett át a kormány s ha végig néz ezen a szomorú látványosságon, eltűnődhet azon, hogy ugyan melyiknek fogja előbb a pártját? Hol javítson, hol támogasson, hány helyre kellene pénz, a mi nincsen. Mert az állam pénzének most is meg van az a nevezetes tulajdonsága, hogy elfogy s a legnagyobb fogyasztási intézete ma is a katonaság, az ágyuk, a hadihajók, meg azok a mellé tartozó kellékek, a mik nélkül nem lehet el a véderő. Ennek az elnemlehetésnek aztán sok minden más issza meg a levét. Gazdasági kérdések parlagon maradnak, legfeljebb az elmélet és nyomtatott betű szánt benne napokat, de a gyakorlat nem férhet hozzá, mert a kivitelhez hiányzik a pénz. Kulturális kérdések meg éppen elmaradnak, hiszen pénz nélkül ezekben sem lehet sokat tenni.

Azért a pénz és véradóért cserébe, a mivel az állampolgárok fenntartják az államot, legalább annyit tartozna adni az állam, hogy a kultura kezdőfokára maga vezetné be a polgárok gyermekeit, azokat, a kik néhány évtized mulva az államot fogják alkotni és fenntartani. A törvény e felől csak részben intézkedik és pedig abban a részben, a mely az államnak kényelmesebb. Ez az, hogy a törvény s ez egészen helyes. De ugyanekkor az iskolába járatásért fizetni kell. És ez a két dolog nem állhat meg egymás mellett és egymással szemben sem. Mert, ha — a mint ugy is van — a közoktatás nemcsak állami érdek, hanem állami kötelesség is, akkor érte díjat szedni s a díjfizetésre a polgárokat törvénnyel kötelezni, az államrészéről nagyon ferde helyzet, amit csak az ingyenes népoktatás behozatalával lehetne elkerülni.

Bizony ez a törvény sok tekintetben illuzórius, mert csak rendelkezései vannak, de a rendeletei végrehajtásához nem ad segítséget. Az állam ad, a hol bir, láthatjuk Apponyi tárczájából, a mely sokkal nagyobb összeget tartalmaz kulturális kiadásokra, mint bármely más előző közoktatásügyi miniszteriumé, azonban még

ez is kevés. De javulás és reményteljes, vigasztaló kezdet, melynek folytatását örömmel várja az ország.

*

Szterényi államtitkár beszéde, amelyet a múlt napokban mondott a magyar delegációban, bizonyára örömet fog kelteni országunkban. Mert Szterényi beszéde azt mutatja, hogy a mai kereskedelmi kormány nemcsak ki tudja vinni a magyar közgazdaság jogos érdekeit a közös miniszteriumok, alsó sorban a közös hadsereg szállításaiban, de mutatja azt is, hogy az egyszerű már elért eredményeket meg is tudja tartani, akárhogy áskálódják és ravaszkodják is úgy az osztrák kormány, mint az osztrák gazdasági közvélemény.

Kétségtelen, hogy e célzatos, hazafias fellépésért a legnagyobb elismerés illeti Kossuth Ferenczet és kitűnő államtitkárát; de nem ez az, a miről írni akarunk.

Ez alkalomból rá akarunk mutatni arra, mi a magyarázata annak a diadalnak, melyet a közös hadsereg szállításainak kérdésében a magyar kormány aratott. Annélkül, hogy a kereskedelmi miniszterium érdemét kisebbitenék, tény az, hogy az érdem oroszlanrésze a parlamenti többségé. A parlamenti többségé az az érdem, hogy tömören sorakozva a kormány háta mögött, sulyt és erőt adott fellépésének, régi igazság lévén az, hogy ha a kettős monarchia kormányai küzdenek egymással, mindig azé a félé a győzelem, aki mögött erős, szilárd többség sorakozik. Így volt ez a múltban is. Emlékeztetünk a Bánffy-Badeni-féle kiegyezésre, de még inkább a Széll-Körber-féle, mely utóbbiban Széll Kálmán azért tudott a multhoz képest újabb eredményeket elérni, mert a züllött osztrák viszonyokkal szemben őt erős többség, de még az ellenzék jóakarata is támogatta.

Igy állván a dolog, kívánatos, hogy a mai kormányt a többség *esentul* is támogassa. Ne felejtjük, hogy Ausztriával szemben soha olyan nehéz helyzete nem volt kormányának, mint a jelenleginek. És soha kormányának Ausztriával szemben olyan nagy cél nem kellett elérnie, mint a mostaninak. Hiszen tudjuk, hogy a Wekerle-kabinet az ország gazdasági függetlenségeért harcol, míg az osztrákok a gazdasági közösség fenntartását szeretnék.

Reméljük is, hogy ilyen körülmények között a többség tudni fogja kötelességét, mert ma egyenest a hazafiaság kérdése, hogy a kormány megadatik-e a szükséges erő és támogatás, melyre okvetlenül szüksége van.

Már pedig nem tehető fel a mai többség egy pártjáról, egy tagjáról sem, hogy ellentétbe helyezkednek a hazafiaság parancsával. Éppen azért bizonyos, hogy azok a félreértések, amelyek legutóbb veszélyeztetni látszottak a többség szilárdságát és összetartását, el fognak simulni. Igen fontosak, nagyon fontosak a pártérdekek, de kétségtelen, hogy a mai helyzetre nagyon rá illik a szentencia, hogy: A haza minden előtt!

Egy kis jó akarat, egy kis méltányosság, ennyi az egész. Gondolva arra a nagy célra, amely a mai többség előtt lebeg, képtelenség még csak elképzelni is, hogy egy kis áldozatot a nagy cél érdekében ne szívesen hozna mindenki.

A tanítók fizetése.

Székelyudvarhely, decz. 21.

A tanítók deputációi előtt többször nyilatkozott Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter a tanítói fizetésrendezésről. Teljesen pozitív ígéretet nem tett a javítás mértékére nézve (mert az érdemleges nyilatkozatot az illetékes fórumnak, a képviselőháznak tartotta fenn), annyit azonban mindenkor hangsúlyozott, hogy *akar* segíteni a tanítóság sorsán; e tekintetben csak egy nehézséget ismer, azt, a melyet a nemzet teherviselési képessége támaszt s ebből kifolyólag az állam pénzügyi egyensúlyát, melyet megvédeni mindenképp felett álló hazafiai kötelesség. A javítás mértékére vonatkozólag csak annyit mondott, hogy a terve szerint való javítás után nem lehet szó nyomorgó tanítókról, sőt annyira javul a magyar tanítóság helyzete, hogy javadalmazása arányban fog állani a nyugati kulturállamok tanítóinak javadalmazásával.

Elégé hosszasan és a tanítók részéről érthetőleg türelmetlen várakozás után végre folyó hó 13-án, tárczája költségvetési vitájának bevezetése alkalmából tartott rendkívüli határu nagy beszédben pozitív alakot öltöttek az ígéretek. Nem terjesztett ugyan még most sem a miniszter kész tervezetet a törvényhozó testület elé; de fizetésrendezési tervezetének körvonalait olyan világosan, olyan, minden félreértést, félremagyarázást kizáró szabotossággal rajzolta meg, hogy abból teljes tájékozódást nyerhet bárki is a tanítóság jövőbeni helyzete és ezzel kapcsolatos a magyar népoktatás állapota felől. Mert e két dolog között szoros oki viszony van. A nyomorúsággal küzdő, az életgondok által lefoglalt, mellékkeresetek hajszolására utalt tanító nem élhet akként tanítói hivatásának, a miként maga is szeretne. Innét magyarázható a magyar népoktatás sekélyes volta és kevés hatása népünk szellemi, erkölcsi és gazdasági helyzetére.

Hogy a jövőben másként lesz, hogy a tanító az életgondok sorvasztó hatása alól megmenekül s minden erejét népoktatási munkájának szentelheti, az most már kétségtelen valóság a miniszternek a jövőt illetőleg egyszerű perspektívát mutató, külső megnyilvánításában is hatalmas nyilatkozata után.

A mit a miniszter a tanítói fizetésrendezésre vonatkozólag biztos kilátásra helyezett, az a legnagyobb és kihatásaiban legtermékenyebb cselekedetet tartalmazza az 1868. évi népoktatási törvény meghozatala óta. Korszakos nagy esemény az a magyar közoktatás történetében, melynek áldásos hatását éppen a legszelebb rétegek fogják élvezni a közelebbi jövőben.

Az Apponyi fizetésrendezése nem ígéret, nem affajta rendezés, melylyel tetszetős szavak és „elvek“ hangoztatásával a javítás elodáztatik, hanem maga a javítás. És pedig a nagyarányú javítás, a minőről a régebbi tanító-nemzedék még csak nem is álmodott. Ez a rendezés nem papirosába és tintájába, de pénzbe kerül az országnak. Egyelőre 6 millió koronájába, mely összeg a rendezés fokozatos keresztülvitelével s a népoktatás mellőzhetetlen extenzív fejlesztésével nagy arányban fog növekedni.

Az állami tanítóknál 1000—1100, 1200 korona kezdő és 2400, 2500 és 2600 befejező fizetés; a többi összes, hazafias célokat szolgáló tanítóknál 1000—1100, 1200 kezdő és 2000—2100, 2300 befejező fizetés azok a határok, melyek között a tanítók fizetése mozog. Fontos dolog, hogy a sok, igen sok tanító még élvezheti a legmagasabb fizetést is, mert átlag 50 éves korában éri azt el.

A rendezés egészben, sőt fontosabb részleteiben is megfelel azoknak a közhajti képező kívánalmaknak, a melyeknek Udvarhelyvármegye törvényhatósága az országgyűléshez intézett példaadó felterjesztésében kifejezést adott.

Kértük a tanítók részére XI. és X. fizetési osztályt. Meglesz.

Kértük a hazafias felekezeti és más állami tanítók fizetésének az államiakéval való egyenlőségét. Kevés eltéréssel meglesz.

Biztosítékokat kértünk úgy általános művelődési, mint nemzeti szempontból a nem magyar felekezeti iskolákkal szemben. A miniszter kilátásba helyezte ezeket.

Kértük annak az igazságtalanságnak megszüntetését, hogy a felekezeti tanító kántori járandósága a fizetés kiegészítésnél számbavételik, de a nyugdíjigény megállapításánál már nem. Ez is meglesz.

Nekünk tehát kétszeres okunk van rá, hogy a most már pozitív alakot öltő tanítói fizetésrendezést azzal a tisztelettel és elismeréssel fogadjuk, a minőt az ilyen nagy cselekedet méltán megérdemel.

Meg vagyunk róla győződve, hogy Udvarhelyvármegye tanítóvárosa, mely a kenyérért folyó küzdelmekben mint mindig ezuttal is kellő határok között maradt, hálás érzéssel veszen tudomást életérdekeinek ilyen módon történő kielégítéséről. Hálás szívvel gondol a nagy férfura, a ki egész tekintélyének, kimagasló egyéniségének exponálásával kivívta számára azt, a mi ez idő szerint emberileg lehetséges. S e hálás érzetből részt juttat annak a kiváló főtisztviselőnek is, a ki a népoktatási és tanítói érdekeknek állandó apostali buzgóságu munkása és a miniszternek ebben a nagy cselekedetében is intenczióit megértő s azokat diadalra vinni segítő munkatársa: Halász Ferencz miniszteri tanácsosnak.

rn.

A tisztújítások.

Székelyudvarhely, decz. 20.

Minden kritika nélkül, általános kívánság gyanánt hallatszik, hogy a megyei és városi közigazgatás hivatalainak betöltésénél az élethosszra való választást kell alkalmazni, s el kell törölni az időszakonként megújuló választás vagyis a tisztújítás rendszerét. Érdekes, hogy ez a kívánság az önkormányzat erősítésének, alkotmányvédő hivatásában való megszilárdításának tervei közt lép fel, holott elvi ellenében van éppen az önkormányzat eszményével.

Hiszen mi egyéb az önkormányzat, mint jog a saját portánkon; jog mindenki mással szemben; jog magunkkal szemben is, a magunk korábbi czélszerűtlen joghasználatára ellen. Az 5—6 éves fordulónként megújuló választási rendszer is éppen ilyen magunkkal szemben való jog: a korábbi választások kikorrigálására való lehetőség, vagy a korábbi választásoknál előlegezett bizalom megerősítése. Ez is egy képesség, mozgási szabadság, melylyel az önkormányzatban foglalt jogszemélyiség az idők, körülmények, célok változandóságához tud alkalmazkodni. Az időnkinti új választások jogával az önkormányzat mintegy szétnéz a maga tisztviselői között, s megbírálja azokat, vajjon nincsenek-e köztük gyöngék az ő hivatásának kifejtésében?

Tehát a saját munkásságát vizsgálja felül, s önbírálatot gyakorol tulajdonképpen, mikor a tisztújítások jogát gyakorolja. Aztán az önbírálat eredménye szerint és jövőbeni feladatainak felfogásához képest eszközöket választ, megválogatja vagy megtartja azokat ama jog által. Az önbírálat és eszközválasztás szabadsága: ez az igazi jelentősége a mostani tisztújítási rendszernek.

Az önbírálat és eszközválogatás szabadságának helyes alkalmazásához pedig jó belátás szükséges. Fel kell tennünk tehát a kérdést, hogy a mai önkormányzatunkban a jó belátás erkölcsi ereje uralkodik-e, s ha ezt a kérdést igenlőleg döntöttük el, ugy nem lehet kifogásunk a tisztújítások rendszere ellen.

Mert hiszen éppen a jó belátás feltevésén nyugodhatik csak az önkormányzat egész szervezetéhez, minden működéséhez fűződő hitünk és ragaszkodásunk is. Ama belátás föltevése: elismerése az önkormányzat életrealitásának. Elismerése annak, hogy egy vidék, egy helyi körzet társadalma a nemzetállam vérkeringésében tökéletes közvetítő; át tudja érezni az állam céljait s feladatait e célokhoz tudja szabni. E magasabb rendű hivatás keretén belül aztán bölcseséggel meg tudja látni a maga szükségait, s okossággal meg tudja találni a módokat, ahogyan szükségait kielégítse. Ime, ennek a bölcseségnek, okosságának, s az állam céljai és a maga rendeltetése leghivebb átérzésének foglalatja az a belátás, amit százados hagyományok csakugyan büszkén elismernek a mi önkormányzatunkról. Hát mi, a jelen napjaiban ezt elismerjük-e? Bizony elismerjük, sőt oly nagy a hitünk az önkormányzat életrealitásában, hogy azt még hathatósabb jogokkal akarjuk ellátni.

De hát akkor miért akarjuk éppen egy legsajátosabb jogától: az idők, körülmények, célok változandóságához való alkalmazkodás képességétől megfosztani? Ha elismerjük róla, hogy az ország fontos érdekei szerint tudja irányozni cselekvéseit, hát akkor miért nem ismerjük el, hogy a cselekvéseis irányzó önbírálatra s a cselekvéseit megnyilvánító eszközök kiválogatására is képes?

Erre az létszen a kitérő válasz, hogy: hiszen az élethosszra való választásnál is válogathat az önkormányzat a céljaihoz legalkalmasabb emberek között. Eszerint tehát az élethosszra való választás követelésével is csak újra és még közvetlenebb vonatkozással elismerjük azt, hogy az önkormányzatnak jó belátása van a maga tisztviselői, eszközei kiválogatásánál. De hát ugyan bizony, ha ezt is elismerjük, akkor nem kirívó ellenmondás-e a mostani tisztújítás rendszeréről azt állítani, hogy abban már nem érvényesülhet az önkormányzat jó belátása? Hiszen egyik szavunkkal elismerjük, hogy az önkormányzat egy egész emberélet hosszán jól meg tudja választani a maga tisztviselőjét; ellenben másik szavunkkal már azt állítjuk, hogy még 5—6 esztendőre se tud jól választani. Egyik szavunkkal elismerjük, hogy egy tisztviselői multjára nézve ismeretlen embert biztosan meg tud bírálói, mikor azt élethosszra alkalmazza; ellenben másik szavunkkal tagadjuk, hogy az időnkinti tisztújításnál egy már ismert tisztviselőt helyesen meg tudjon bírálói. Az ismeretlen jövődől való profécziára képesnek itél-

jük az önkormányzatot, a biztos körvonalakkal kirajzolódott mult szemlélésére képtelenek. Éleslátónak és vaknak minősítjük egyszerre.

Ime, ez az ellenmondás vezet rá arra a tanúságra, hogy nem jó a tisztújításokat úgy feltüntetni, mintha azokban a jó belátás erkölcsi ereje háttérbe szorulna, s csak a kilincselő korteskedés, a sógorság-komaság önző összefogása és az alattomos kapaszkodás rutságai érvényesülnének. Hiszen megvannak ezek a jelenségek, de kétségbe kellene esnünk, ha csakugyan ezek döntenék el a tisztújítások sorsát. És kétségbe esésünk mellett egy szóval se lehetne azt követelnünk, hogy az élethossziglan való alkalmazást választásra bizzuk, mert hiszen egy élethossziglan való állásért még ádázabb csatazajjal törnének érvényesülésre a kilincselés, korteskedés, kapaszkodás szenvedelmek. Ha azonban a választás rendszerét az élethossziglan való alkalmazásnál mégis jónak itéljük, akkor el kell ismernünk, hogy azok a szenvedelmek a tisztújítás helyességét sem alterálhatják, mert a tisztújítás is csak választás.

Éppen itt van a dolog bibije, hogy az élethossziglan választás hangoztatói az időnkint megújuló választást csupán ama rut szenedelmek érvényesülésének minősítik, s ekként akarnak attól elidegeníteni. Felejtik, hogy ezzel az elidegenítő törekvéssel az élethossziglan választás eszméjét is bemázolják. Azok a rut jelenségek — ismét mondom — megvannak, de ezzel a tényvel szemben meg kell különböztetnünk azt a tényt, hogy nem érvényesülnek. Az élethossziglan választás hangoztatóinak is e megkülönböztetésre kell támaszkodniuk, hogy megvédjék a maguk eszméjének alapját; de ez a megkülönböztetés: védelme a mostani tisztújítási rendszernek is. Ez utóbbit nem lehet úgy leldkni ama megkülönböztetés talpatzáról, hogy a másik is utána ne hulljon.

A két rendszert tehát más szempontokból kell összehasonlitanunk. És itt mindjárt felötlik a tisztviselő nyugalmának, állásában való zavartalanságának az érdeke. Ez érdek védelmét kínálja az élethossziglan választás rendszere.

De hát ezt az előnyt kínálja-e a rossz tisztviselőnek is? Bizonyára nem kínálja a feltűnően rossznak, akit a fegyelmi eljárások és hivatalvesztések szégyenpiacára kitesznek az élethossziglan választás idején is. Ámde kínálja ez a rendszer a zavartalanságot a kevésbé feltűnő rosszaknak, kik pöngyola működéssel, féltudással, felületességgel s csak szemnek való buzgósággal viszik tisztüket. Menedéket ad a penészes, avatag hivatali elveknek, mik egykor tán jók voltak, de a lüktető, tovarohanó élettől elmaradtak. Éppen az önkormányzat tere: a közigazgatás legközvetlenebb érintkezésben van a meg-megújuló étellel, s ezzel szemben az élethossziglan választás elvénti a hivatalok szellemét. Nehogy félreértés legyen a részem, mert tisztelettel hajlok meg a tapasztalatokban gazdag öszök előtt: de nem tudok lelkesülni olyan rendszerért, mely a hivatalokban menhelyet nyújt a tapasztalatokban szegény öszöknek is. Ezeknek nyugalom a rendelkezése; amazoknak pedig az, hogy gazdag tapasztalataikkal, bölcseségükkel új ifjúságot neveljenek az önkormányzatnak. De mindkettőjüket, a tapasztalatokban gazdag öszt is, az abban szegény öszt is együtt tartani a hivatalokban: ez a hivatali szellem elvénitése.

Ha ezeket mind elgondoljuk, feltűnhet nekünk az a nagy fogyatékoság, hogy az élethossziglan választás rendszere fegyelmi eljárások nélkül, humánus módon nem tud kiválogatni, kiérlelni egy tökéletes hivatalnoki testületet. Inkább összevegyíti a kiválót a selejttel, s nem jutalmazza amazt új elismeréssel, nem selejtezi ki emezt az elismerés mellőzésével. Vagy ha selejtezi, akkor ezt csak a hivatalvesztés büntetése útján teheti, amivel azonban vele jár a nyugdíjnak, végkielégítésnek, a jövőd sorson való könyörületnek mellőzése is. Lám a tisztújítás rendszere csak a selejtes embert mellőzi, de nem az iránta való könyörületet, mert nyugdíjat, végkielégítést ad a mellőzött ember számára.

No de hát a jó tisztviselőnek legalább zavartalanságot biztosít az élethossziglan választás rendszere. Hanem ugyan bizony rázorult-e a jó tisztviselő, hogy állását az önkormányzattal szemben egy olyan nyög védelmezze, mely az önkormányzatot elzárja éppen a jó és selejtes tisztviselő megkülönböztetésének lehetőségétől? Rázorult-e az a jó tisztviselő az önkormányzat időnkinti bírálatától való mentességre, aki lelkiismeretében ugys lépten-nyomon megbírálja magát? Nem nézhet-e emelt fővel és nyugodt szívvel most is minden hivatása magaslatán

álló, karakteres tisztviselő az új választás elé? Ne mondjuk azt, hogy: nem. Ne képzeljük ezt a magyar társadalmat, amit az önkormányzatra érettnék elismerünk, — ne képzeljük másik gondolatunkkal olyan erkölcs nélkül lézengő tömegnek, mely a tiszteletre indító magatartást megbecsülni ne tudná. A hivatalasztala mellől kisugárzó karakternek parancsoló ereje van, ami tisztelet' é tudja szelidíteni az ellenszenvet is.

E tisztelet ellen hiába tülekedik a stréberség, a kilincselés, mert kimutattuk már, hogy nem ez dönti el a tisztújítások sorsát, hanem a jó belátás erkölcsi ereje, ami elől az alattomos önzés szégyenkezve vonul vissza. A jó tisztviselő a tisztújítások rendszerében minden új választáskor fényes diadalt ül az ellene tülekedőkön, vagy az önkormányzat egyetemes ragaszkodásában jutalmat nyer eddigi működéséért. Ime, az eszmény, ami becsvágyat ébreszthet minden tisztviselőben, s ami az időnkint megújuló választásoknál nem a félelem izgalmát keltheti föl a jó tisztviselőnél, hanem a feléje újra és újra áradó bizalom iránti hálát. Így áll be az önkormányzat és a tisztviselő között a benső, érzelmi összeköttetés folytonos megfrissülése, mely a tisztviselőt igazán önkormányzati tisztviselővé teszi, s nem zárja el külön kasztá az önkormányzat érző és gondolkodó személyiségétől.

Ezt az igazi szerves összefüggést, ezt az önkormányzattal való együttérzést mind nem tudná létrehozni az élethossziglan választás rendszere, mely míg egyrészt függetlenitné a tisztviselőt az önkormányzattól, épp oly mértékben lanyha érdeklődésűvé, közönyössé, idegenné hidegitené fokról-fókra az önkormányzat iránt. Ilyen tisztviselővel vállalkozzék majd az önkormányzat alkotmányvédelemre! Bizony az az élethossziglan választás kényelme megtermi a tisztviselőben a kényelemszeretetet, az opportunizmust, s mindig inkább érzi magát parancs és hatalom előtt meghajló hivatalnoknak, mint a parancs és hatalom jogtalansága ellen harcoló önkormányzat tagjának. Gondoljuk el az élethossziglan választásnak ezt az eredményét is és ne akarjuk általa kisebbiteni az önkormányzat alkotmányvédő képességét.

Egyébként összefoglalva mind az elmondottakat, megállapíthatjuk, hogy a tisztújítások mostani rendszere az önkormányzat egyik lényeges mozgási szabadsága, önbírálatának, eszközválasztásának legjobb módja. A tisztviselőre nézve is nem teher és ijedelem, hanem humánus bánásmód és jutalom. Az életfogytig való választással szemben: századokon átöröklött és kipróbált hagyománya, mi alkotmányvédelemre is tudja nevelni a tisztviselőt.

Ha tisztítani és erősíteni akarjuk az önkormányzatot, úgy tisztítsuk meg ama befolyások kényszerétől, mely nem százados hagyomány; mely az önértetes tisztviselőnek csakugyan ártalmára lehet, s mely által az önkormányzat összességét még a közelmúltban a maga hálózatavá tette az uralkodó szabadelpárt. Ettől tisztítsuk meg az önkormányzatot, de a tisztújítások rendszerének hagyjunk békét.

Dr. Paál Árpád.

Mennyibe kerül Udvarhelyvármegye népoktatása évenként?

Székelyudvarhely, decz. 22.

III. Frigyes Vilmos, Poroszországnak nagy királya, — az 1814. május 30-ikán megkötött párisi békével, illetőleg a Waterloonál 1815-ben véget ért napoleoni harcok tengernyi vérvesztése után — így szólt: „*Határozott akaratom, hogy legfőbb gondomat a népoktatásnak szentelem*“. A király történelmi nevezetessége ezen nyilatkozatának 1840-ben bekövetkezett haláláig következetesen és becsületesen helyt is állott s még a XIX-ik század második évtizedében kezdetét is vette a porosz népoktatás szervezésének az a radikális és széleskörű munkája, melynek gyümölcseül Poroszország iskolaügye ma az első elseje gyanánt áll Európában s melynek eredményéről köztudomású, hogy a porosz királyság nem pusztán gazdasági érdekeinek védelmével, nem csupán katonai készségének fejlesztésével, hanem főképen közmívelődési s nevezetesen népoktatási intézményeinek gondos ápolásával vetette meg alapját politikai hatalma emelkedésének.

Ezen konkrét történelmi példából is nyilvánvaló az a szerves összefüggés, melyben a népnevelés, a népiskola ügye áll a szellemi és anyagi fejlődéssel, jóléttel, a közélet és a közmívelődés produktív izmosodásával, nemesedésével s az ország, az állam, a nemzet erkölcsi és kulturális erőforrásainak és evolúciónak közösségével. Valóban a mai nemzeti kultúrallamok történelmi fejlődésének, kiépítésének és biztosításának a népoktatás többé nem *Hekuba* s azt hiszem bajosan lehetne eldönteni, hogy pld. Poroszországra nézve az 1701-iki utrechti béke volt-e hi-

zelőbb, melyben a vén Európa a porosz királyságot elismerte, vagy pedig az 1850. évi jan. 31-iki alkotmányos alaptörvény-e, mely Poroszország kulturhegemoniáját biztosította a mai Európa előtt? Hiszen köztudomású, hogy a mikor Németország hadserege Moltke gróf, Steinmetz, Bismark gróf, Fridrik Vilmos koronaherceg vezetése alatt az európai haditörténelem legfényesebb diadalait aratta 1870/71-ben Bazaine, Wimpffen, Mac-Mahon ellen, (Wörth, Metz, Gravelotte, Sedan stb.) Vilmos császár dicsekedőleg mondta, hogy Franciaországot a porosz-német „Schulmeister“-ek gyalogolták tönkre (pld. Blücher és Wellington egyesülése a lignyi vereség után); és köztudomású az is, hogy a Thiers és Bismark által kontemplált 1871. május 10-iki frankfurti békekötés után az öt milliárd (ötezer millió) frank hadisarcot fizető Franciaország 1872. évi népoktatásügyi országos költségvetését két millió frankkal emelte fel! Pedig az öt milliárdos hadisarczon kívül elveszett még *Elszász, Lotharingia és Metz* is!

Bajosan lehetne megállapítani, hogy pld. Franciaország fejlődésére és jövőjére Napoleonnak wagrami avagy marengói győzedelme volt-e intenzívebb kihatással, vagy pedig Guizot törvénye-e, mely utóbbi minden, a népnevelés körében újabb időben tett haladásnak alapját képezi? Azt hiszem, nem volna könnyű megmondani, hogy pld. az angol nagyság Pantheonjához melyik hordott össze több porszemet, a „British and foreign School Society“ vagy a „National Society for the Education“ avagy pedig a sipoyok esete-e?

Hazánkban is a népoktatásügy, mint politikum, *Mária Terézia* óta mind fokozottabb figyelemben és és nagy fontosságú nemzetkulturális érdekeinek megfelelően természetesen *anyagilag* is egyre fokozottabb *méltánylásban* részesül. Hiszen ha végigtekintünk csak az utolsó alkotmányos kibontakozás államháztartási költségvetésén, azt látjuk, hogy a vallás- és közokt.-ügyi miniszterium költségvetése pld. az 1870. évi XI. t.-czikk 2. §-a és az ugyanezen évi XLVI. t.-czikk (póthitel) értelmében volt összesen 2.531.972 forint, melyből népoktatásügyi czélokra előirányoztatott 1.429.210 forint, (tehát a budgetnek 56%-a); addig ugyanezen tárcza pld. legutóbbi, 1906. évi költségvetésének főösszege 69.566.011 kor. volt, melyből a népoktatásügy szükségleteire előirányoztatott 16.061.163 kor., tehát a budgetnek 25%-a. Ez az emelkedés tehát, tekintve a vall. és közokt.-ügyi tárczának viszonyát az egész államköltségvetéshez, határozottan kedvező aránynak minősítendő. Természetesen ezen összegekbe nincsenek beleszámítva az 1868. évi XXXVIII. t.-czikk 11—43. §§-ai alapján a községek, hitfelekezetek, társulatok, vallalatok és egyesek által állított tanintézetek fenntartási költségei, a melyek tekintettel azok nagy számára (mintegy 13 ezer), szintén mintegy husz millió koronát tesznek ki.

Az itt e mondottakkal kapcsolatosan, azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha *számítani mennyiségekkel* illusztrálom azt az *anyagilag* melynek évenként való befektetése mellett kapjuk *kamatként vármegyei népoktatásunk erkölcsi és értelmi munkásságát*. Azt hiszem, nem lehet érdektelen, megtudnunk, hogy az *udvarhelyvármegyei népkultúra közmívelődési és állampolitikai szempontokból* azon egyaránt fontos és terjedelmes *missziójához, melyet a népoktatás tölt be, vármegyénk, illetve az iskolaállításra kötelezett és jogosított tényezők s vármegyénken belül az állam anyagilag* mivel és mennyivel járulnak hozzá? A számok mechanikai olvasása kétségtelenül unalmas foglalkozás, de ha tekintetbe vesszük, hogy ezen számok meglehetősen vérszorgalmasan, hogy ezen számok mögött élet pezseg, 164 iskolának, 250 tanítónak és 25.000 tanköteles gyermeknek erkölcsi, értelmi, szellemi és anyagi élete és jövője; ha tekintetbe vesszük, hogy az ezen számok ellenében nyert kulturális eredmény a lehető legmélyebben belevág a nemzet testének húsába, mert ezen apró tételekből alakul ki nemcsak vármegyei népoktatásunknak, de az egész ország népkultúrájának izomrendszere, akkor bizonyára lelkünk előtt ezen s ámok nem holt, nem érdektelen, nem unalmas írásjegyeket fognak jelenteni! E számok ismerete nélkül tulajdonképen épp oly kevéssé beszélhetnénk vármegyénk népoktatásáról, mint a mily kevéssé beszélhetett pld. Hartley a levegőről, az élely és könnyű vegyülésének vegytani tudása nélkül...

Ezek után tehát Udvarhelyvármegye népiskoláinak fenntartási költségeit, az iskolák jetege és fokozata szerint a következőkben mutatom be:

I. Állami iskolák.

Udvarhelyvármegyében van ezidőszert (a f. évi október havában állami kezelésbe átvett körispataki és homoródszentmártoni elemi iskolákat költségvetések hiányában még a községekhez számítva) negyvenhárom (43) állami elemi iskola, egy (1) állami polgári leányiskola és egy (1) állami tanítóképzőintézet. Ezeknek egy személyi, mint dologi szükségleteit az állam fedezi. Fordít pedig az állam évenként, illetőleg fordított az 1905/6. tanévben:

- a) a 43 állami elemi iskola tanítóinak törzsfizetésére 79170 k.
- b) ugyanazok személyi pótlékaira 22000 „
- c) ugyanazok évtődös szolg. korp. 14100 „
- d) igazgatói díjakra 1300 „
- e) lakberekre 7960 „
- f) állami iskolákkal kapcsolatosan szervezett gazdasági ism. isk. tiszteletdíjaira 1430 „

g) hitoktatói tiszteletdíjakra és az iskolák dologi szükségleteire . . . 9154 „

Összesen: 135104 k.

A székelyudvarhelyi áll. polgári leányiskola költségvetése volt az 1905/6. tanévben:

a) tanítónők törzsfizetése . . . 7000 k.
b) tanítónők személyi pótléka . . . 2000 „
c) tanítónők korpótléka . . . 790 „
d) igazgatói díj . . . 400 „
e) óraadók díja . . . 832 „
f) hitoktatók díja . . . 660 „
g) tanítónők lakbére . . . 1980 „
h) szolgatartási díja . . . 480 „
i) az iskola dologi szükségletei 1234 „ 19 f.

Összesen: 15406 k. 19 f.

A székelykeresztúri állami elemi tanító-képző intézet költségvetése volt az 1905/6. tanévben:

a) tanárok törzsfizetése . . . 19108 k. 30 fil.
b) tanárok személyi pótléka . . . 3702 „ 36 „
c) tanárok szolgálati korp. . . 2546 „ 63 „
d) lakber . . . 3412 „ 50 „
e) dologi szükséglet . . . 19188 „ 05 „

Összesen: 47957 k. 84 fil.

Összegezve a különböző fokozatu állami népoktatási intézetek eddig részletezett összes személyi és dologi szükségleteit, fordított az államkincstár az 1905/6. tanévben vármegyénk állami népoktatási intézeteinek dotálására: 198468 k. 03 fill.

II. Községi iskolák.

Az 1863. évi XXXVIII. t.-cikk 23—43. §§-ai alapján a polgári községek vármegyénkben harminczhét (37) községi elemi iskolát, egy (1) kisdóvodát és tizenkét (12) nyári menedékházat tartanak fenn. A községi elemi iskolák valamennyire részint az 1868. évi XXXVIII. t.-cikk 43. §-a, részint pedig az 1893. évi XXVI. t.-cikk értelmében a tanítói fizetések kiegészítésére és az évtődös szolgálati korpótlékok fedezésére államsegélyt vesz igénybe. Államsegélyvel van fedezve a nyári menedékházak vezetőinek tiszteletdíja is. Az 1905/6. tanévi költségvetési adatok a következők:

Nyári menedékházak:

a) menedékházvezetőnők tiszteletdíjai (állami segély alakjában) . . . 1374 k.
b) dologi szükségletek (községi hozzájárulás 100 k.

Összesen: 1474 k

Kisdóvodák: (Ilyen egy van, Székelyudvarhelyen, melynek úgy személyi, mint dologi kiadásait Székelyudvarhely r. t. város saját pénztárából fedezi.)

a) személyi szükséglet 2300 k.
b) dologi szükséglet 300 k.

Összesen: 2600 k.

Elemi iskolák:

a) tanítók fizetési-államsegélye 30915 k.
b) tanítók korpótlékaira államsegély 7400 „
c) polgári községek hozzájárulása az iskolák személyi kiadásaihoz . . . 21500 „
d) polgári községek hozzájárulása az iskolák dologi kiadásaihoz . . . 12050 „

Összesen: 71865 k.

Ebből államsegély: 38315 k.

A községi népoktatási intézetek fenntartása került tehát az 1905/6. tanévben összesen: 75939 koronába.

III. Hitfelekezeti iskolák.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-cikk 11—15. §§-ai értelmében az öt (5) vallásfelekezet vármegyénkben összesen hatvanhat (66) elemi felekezeti iskolát tart fenn és pedig a róm. katolikusok 33-at, az ágost. evangélikusok 4-et, az evang. reformátusok 14-et, az unitáriusok 9-et és a gör. keletiek 6-ot. A hitfelekezeti iskolák dologi kiadásait maguk az iskola fenntartó egyházközségek viselik, a személyi járandóságokhoz és pedig nevezetesen a tanítók (tanítónők) fizetésének az 1893. évi XXVI. t.-cikk értelmében való kiegészítésére (600 vagy 800 koronáig) és az évtődös szolgálati korpótlékok fedezéséhez az állam nyújt pénzbeli segítséget.

Ezen iskolák költségvetése kitétt az 1905/6. tanévben:

Róm. kath. elemi iskolák:

a) államsegély tanítók fizetési-államsegélye . . . 20424 k.
b) államsegély tanítók korpótlékaira . . . 6500 „
c) a székelyszentkirályi róm. kath. el. iskolával kapcsolatos gazdasági ismétlődő iskola tanítójának tiszteletdíja (államsegély) . . . 160 „
d) hitközségek által fedezett többi személyi és dologi hozzájárulások . . . 25000 „

Összesen: 52084 k.

Ebből államsegély: 27084 k.

Ágost. evang. elemi iskolák:

Államsegélyt nem vesznek igénybe. Összes személyi és dologi kiadásait az iskolafenntartó egyházközségek maguk fedezik. Hivatalos számítás szerint az évi kiadások összege mintegy . . . 12800 k.

Evang. reform. elemi iskolák:

a) államsegély tanítók fizetési-államsegélye . . . 8188 k.
b) államsegély tanítók korpótlékaira . . . 2100 „
c) hitközségek által fedezett többi

személyi és dologi hozzájárulások 14000 k.

Összesen: 24288 k.

Ebből államsegély: 10288 k.

Unitárius elemi iskolák:

a) államsegély tanítók fizetési-államsegélye . . . 5353 k.
b) államsegély tanítók korpótlékaira . . . 1500 „
c) hitközségek által fedezett többi személyi és dologi hozzájárulások . . . 7800 „

Összesen: 14653 k.

Ebből államsegély: 6853 k.

Gör. kelet. elemi iskolák:

a) államsegély tanítók fizetési-államsegélye . . . 1200 k.
b) államsegély tanítók korpótlékaira . . . 400 „
c) hitközségek által fedezett többi személyi és dologi hozzájárulások . . . 3000 „

Összesen: 4600 k.

Ebből államsegély: 1600 k.

Magániskolák:

Ilyen kettő van vármegyénkben. Egyik a székelykeresztúri egy tanerős elemi népiskola, másik a székelykeresztúri magán polgári leányiskola, mely utóbbi csak a jelen tanév elejével nyitott meg s ezidőszámtól még csonka. (I és III oszt.) Mindkettőnek évi költségvetése hozzávetőleg . . . 2300 k.

A hitfelekezeti és magán népoktatási intézetek fenntartása tehát került az 1905/6. tanévben összesen: 110725 koronába.

A fentiek szerint került tehát Udvarhelyvármegye népoktatása az 1905/6. tanévben 385132 kor. 03 fillérbe s ezeo összeghez járult az állam 283982 kor. 03 fillérrel, az udvarhelymegyei különböző iskola-fenntartók pedig 101150 koronával.

Chalupka Rezső.

HIREK.

Székelyudvarhely, decz. 23.

A szent est.

Egy-két nap s itt van ismét a Megváltó születésének szent ünnepe. Jézus újra leszáll a földre, hogy a szeretetnek új magvát hintse az emberiség szívébe s fogékonytá tegye azt mindenre ami szép, ami jó, ami nemes.

Kicsinyek és nagyok meghatott, elérzékenyült szívvel várják s örömmel fogadják jöttét. A szeretet vallásának megteremtője kedves vendég úgy a palotákban, mint a szegényes viskókban. Buzgó áhitattal nyitja meg szívét mindenki a kis Jézuska előtt s ha csak néhány órára is általánossá, uralkodóvá lesz a földön a szeretet, melyet az angyal szárnyon szálló bethlehemi Jézus hint el a föld kerekességén.

Kigyulnak a gyertyák a szeretet adományával gazdagon megrakott karácsonyfák s vidám gyermek örömtől sugárzó arca teszi még ragyogóbbá, még fényesebbé, még szebbé a családi képet, a mely boldogságot szerez annak is, a kik talán nehéz nélkülözések árán szerezték meg övéiknek a jótékony-ság, a béke és szeretet ama néhány gond nélkül levő, csendes ünnepét.

A szeretet melege hatja e napon át az egész világot, ahol a Krisztus Jézus világot mentő felséges tanainak követői élnek. S ez a meleg nemcsak a családi tűzhely körül teremt ma boldogságot és békeséget, hanem elhat azokba a szerény hajlékokba is, amelyeknek máskor a nyomorúság, a nélkülözés az állandó lakója. A felebaráti szeretet felkeresi az árvákat, az elhagyottakat, az éhezőket, a nyomorúság gyermekeit s hova sugara elhat: az enyhülés, a hit, a reménység derűjét árasztja szét.

Uj hit, új reménység fakad nyomában, új erő száll a csüggedő lelkekre, az elszunyadt izmokba, mely képessé tesz arra, hogy Istenbe vetett bizalommal tovább folytassa ki-ki az életnek sokszor nagyon is terhes küzdelmeit.

Világmegváltó Jézus, üdv neked! Jer, szállj ismét hozzánk s vessed el szívünkbe a szeretet magvát. És neved azt hatalmas termő fává, hogy amikor jöttöd újra üdvözöljük, ne legyen e földön senki, a ki a fájdalom könnyén át tekintene feléd. Sőt találj itt mindig békében, jólétben, szeretetben élő népet, amely az egekig felható öröm hozsannájával fogadja érkezésedet.

Szerető és örök szeretetet hirdető Jézus, dicsőség legyen neked!

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Burgné Krizsó Erzsébet* és *Takách Ida* székelyudvarhelyi állami polgári iskolai segédtanító-nőket a X fizetési osztályba rendes tanító-nőkké nevezte ki.

A Nőgyűlés választmánya f. hó 16-ikán tartott ülésében tudomásul vette a decz. 8-án megtartott teaestély számadását, amely szerint összes bevétel 1725 60 k., összes kiadás 985 57 k. és így tiszta jövedelem 740 03 k.; tehát 3 kor. 97 fillérrel kevesebb, mint a mennyi az előző közleményben föl volt tüntetve. Egyben az elég szépen sikerült estély rendezéséért jegyzőkönyvi és nyilvánosan is közzé teendő köszönetet szavaztak első sorban *Demény Ferenczné* rendező-elnöknek, *Özv. Szabady Ferenczné*

egyesületi alelnöknek és az elnökség többi tagjainak, valamint a rendezőknek és mind azoknak, akik az elért siker érdekében közreműködtek; kiváltképpen pedig azoknak, akik a költségek fedezésére 564.40 koronát gyűjtöttek és ezáltal a sikert már előre biztosították. Ezen estély jövedelméből 4 árva és szegény tanuló leánynak összesen 400 korona segélyt szavaztak meg. A 15 új folyamodó közül 13 házi szegényt vettek fel és így ezeknek száma 91-re emelkedett, kik között a közelendő karácsonyi ünnepre 315 koronát osztattak ki. Tekintettel arra, hogy a szegények leginkább a téli hónapokban szorulnak a segélyre, a választmány elhatározta, hogy a házi szegények között ezután nem a 3 nagy ünnepen, hanem decz., jan. és február hónapokban osztják ki a szokásos segélyt. Ezen határozata azonban, fogantatás előtt jóváhagyás végett, a közgyűlés elé fog kerülni. Minthogy a házi szegények száma szerfölött sokra fölszaporodott, a választmány elhatározta hogy kiküldött bizottság által ezeknek ügyét, illetve személyi viszonyait szigorúan ki fogja puhatoltatni és csak az igazán elcsúszott szegényeket, a munkaképtelen nyomorékokat és öregeket hagyják meg, míg a többi a névjegyzékből törlni fogják. A 30 szegény tanuló gyermek felruházása is karácsonyra meg fog történni. Minthogy pedig erre a célra az engedélyezett 400 korona nem elegendő, választmány azt az összeget 500 koronára felemelte. A fillér-estélyek ügyében választmány azon óhaját fejezte ki, hogy — tekintettel az ünnepek közeledésére — ebben az évben több fillér-estély ne legyen; a jövő, évben pedig — kivált a farsangi évad alatt — elég volna havonként egyet tartani, rövid programmal, de nem a „Hungária“ termében, amely erre a célra kicsinynek és így teljesen alkalmatlannak bizonyult, hanem a „Budapest“-szálló kistermében, amelyet a bérlő esténként fűtéssel és világítással együtt, 8 koronáért hajlandó átadni. (d.)

Unitárius istentisztelet. Karácsony első és második napján d. e. 10 órakor kezdődőleg a vármegyei ház nagytermében unitárius istentisztelet lesz. Elsőnapon az Urvacsora is ki fog szolgálatni.

Kirendelések. Az igazságügyminiszter a székelyudvarhelyi törvényszék területére vizsgálóbíróul *Göllner Béla* dr. székelyudvarhelyi törvényszéki bírót, vizsgálóbírói állandó helyetteséül pedig *Mihály János* székelyudvarhelyi törvényszéki bírót rendelte ki.

Szent Antal-estély. A harmadik Szent Antal-estély f. hó 27-ikén, ünnep harmad napján lesz a róm. kath. főgimn. tornacsarnokában, mely tartalmaz programjánál fogva is méltán számíthat a közönség érdeklődésére. Az estély műsora a következő: 1. Ének Szent Antalhoz, előadja *Szabó Antal* r. kath. kántor. 2. Szabad előadást tart *Soó Gáspár* főgimn. igazgató. 3. Énekel *Baranyai Margit* és *Krusniczky Elek*, zongorán kíséri *Gonda Tibor*. 4. A kewlaari bucsu, melodráma, szavalja *Nosz Ilonka*, zongorán kíséri *Németh Gyula* plebános. 5. Szabad előadást tart *Meisel József* segesvári plebános. 6. Hegedű kettős, előadják *Dézy Lajos* káplán és *Barcsay Béla*. 7. Ének, Oh áldott szűz Anyánk, előadja *Szabó Antal* r. kath. kántor. Ez estély elnöke: *Dr. Vass Lajosné*, rendezők: *Soó Gáspárné*, *Özv. Gonda Jenőné*, *Janó Ferenczné*, *Lukácsffy Teréz*, *Daróczy Juliska*, *Daróczy Ilona*.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete f. hó 17-ikén *Gothárd János* polgármester elnöke mellett rendkívüli közgyűlést tartott. Miután az elnök megnyitotta a gyűlést, *Hlatky Miklós* a járdatarítás jelenlegi módját tette szóvá, mely a közönségre nagy terhet ró. *Dr. Válcsik Ferenc* szintén javasolja, hogy a háztulajdonosok téli időben is csak az egyszeri lesepertetésre kötelezessenek, míg a napköz. takarítást a városi szeméttakarító végeztesse. A közgyűlés ezt elfogadja. Szóló szükségesnek tartja, hogy a közgyűléseken a rendőrség feje is résztvegyen, hogy az itt leszuród tanúságot a város érdekében megvalósítsa. Ezután még szóvá teszi a héjjasfalvi vásár kihirdetésének ügyét, melyben szigorú vizsgálatot kér. A polgármester válaszul adja, hogy a vizsgálat be van vezetve. *Gyertyánffy Gábor* kér, hogy a tisztújítást a mostani, vagy a jövő évre megalakult képviselőtestület viszi-e keresztül. Polgármester: A gyakorlat szerint a jövő évre megalakult képviselőtestület. A tárgysorozat első pontját a községi iskola államosítási ügye képezte. Az ügy előkészítésére kiküldött bizottság által készített s a miniszterhez felterjesztendő memorandumot a mult alkalommal egész terjedelmében ismertették. *Hlatky Miklós* a memorandumot elfogadja, csupán a telekre vonatkozó ajánlatot kívánja abból kihagyni, vagy pediglen szükségesnek tartja az árra nézve a tulajdonostól kötelező nyilatkozatot bekérni. *Dr. Válcsik Ferenc* a memorandum e részét úgy kívánja módosítani, hogy a Koronkay vagy más alkalmas helyről a város gondoskodik. *Gyertyánffy Gábor* az óvoda helyiségét kívánja átalakítani elemi iskolának, mivel a város az így előálló 300 ezer korona adósságot nem bírja meg. *Dr. Válcsik Ferenc*: Gyertyánffy nagy tévedésben van. A kiküldött bizottság alaposan számolt a viszonyokkal, s így a felépítendő iskola telekkel együtt ha 300 ezer koronába kerül is, ez összegnek

annuitását bőven fedezi az az összeg, melyet a mostani nyomorúságos viszonyu iskolára fordítunk. *Soó Gáspár*: Az iskola államosításának ügye ezélt 3 évvel azért akadt meg, mivel olyant és annyit követeltünk a minisztertől, amennyit az a törvény alapján nem adhat meg. E három év alatt lényegesen szaporodtak az iskolára fordítandó kiadások, és ha most ujra olyan kivánásokat állítunk fel, melyek nem megadhatók, az úgy ujra elodázódik, s mivel az iskolázandók száma évről-évre szaporodik, a városra kiszámíthatatlan károk származnak. *Hlatky Miklós* az igazgatói lakás elejtését javasolja. *Sándor Mózes* és *Fejes Áron* felszólalásai után, a telekre tett alternatív ajánlattal és az igazgatói lakás elejtésével a memorandumot elfogadta a közgyűlés. A tiszt-, segéd-, kezelő-, szolga- és rendőrlégénység nyugdíj-alap szabályrendeletet egy pár lényegtelenebb módosítással elfogadta a közgyűlés, s elhatározta, hogy a rendőrlégénység nyugdíja részére tizenkétezer koronát, mely évi 2000 koronájával fizetendő be, megszavaz. A tisztviselők korpótlékára vonatkozó és előterjesztett szabályrendeletet elutasították. *Soó Gáspár* a fizetésrendezés idejét elérkezettnek látja, azonban a korpótlék szabályrendeletet nem fogadja el. Indítványára egy bizottságot küld ki a közgyűlés, melynek feladatává teszi a tisztviselők fizetésrendezésére nézve a közgyűlésnek javaslatot tenni. E bizottságba beválasztatnak polgármester elnökle mellett *Soó Gáspár*, *Dr. Válenstik Ferencz*, *Hlatky Miklós*, *Dr. Nagy Samu*, *Daróczy Miklós*, *Kovács Domokos*, *Bálint György*. A fogyasztási és italadók főkezelői állását, miután a szeszgyárosok az illetéket nem pauszálba fogják jövőbe fizetni, 900 korona javadalmazással betöltik. A közpénzeknek 1907. évi elhelyezését névszori szavazással elhatározták. Klein fakereskedő céggel a vasutmenti telep bérbeadását illetőleg kötött szerződést 2250 kor. bérösszeggel jóváhagyták. A fazekas-társulatnak a Záldor-dűlőben levő agyaghelyet 30 korona bérösszeggel átadják. A város köztisztviselésére és szeméttakarítására, miután az eddigi bérlő, a Tüzoltó-egylet, 8600 korona helyett 10600 koronát kért, az árlejtést kiírni határozta a közgyűlés. *Barcsay Károly* és társainak azon kéréséhez, mely szerint az állam által építendő és berendezendő szövőgyár létesítéshez a város a szükséges telket átengedje, elvileg hozzájárult a közgyűlés. *Dr. Soó Rezső* tisztügyész betegsége folytán a tisztügyészi teendők ellátására *Dr. Pál Ernő*t kérték fel. A Lazi-legelő eladására az árverést elrendelte a közgyűlés. Az 1907. évi képviselőtestület névjegyzékében a következő választást eszközölték: miután *Dr. Nagy Samu* választott tagsági helyét tartja meg, a virilisták névsorába *Tassaly József*, *Csanády Zsolt* virilis helyére *Solymossy Endre*, a *Solymossy* helyére *Haberstumpf Károly* vették be. Ezzel a tárgysorozat kimerítettén, a gyűlés 6 óra után véget ért.

Ürmösy Sándor festőművész képművelését mult vasárnap délután zárta be. A négy napra terjedő kiállításnak számtalan látogatója volt, s hogy a kiállított képek mennyire megnyerték a közönség tetszését, legfényesebben bizonyítja az, hogy a művész egy-két darab híjával az egész tárlatot eladta.

A Korcsolya egyesület választmánya a mult vasárnap délelőtt ülésezett *Dr. Domokos Andor* alispán elnökle mellett, amidőn megtette a szükséges intézkedéseket a pálya megnyitása iránti. A választmány úgy határozott, hogy a pályát, már amennyiben időváltás nem áll be, karácsony másod napján nyitja meg ünnepélyesen. A pénztárnoki teendők ellátására *Molnár Károly* nyug. főreáliskolai tanárt kérte fel a választmány, ki a mult évi tagoknál a feliratkozás végett ívet körözött, míg az új jelentkezők az egyesület pavilonjában kitett könyvbe írják be neveiket. A tagsági díj a közgyűlés által az évadra úgy állapított meg: Személyjegy 6 korona, Családjegy 2 személyig 9 korona, 3 személyig 11 korona, ezen felül minden családtag 1 koronát fizet. Diák-jegy 3 korona. Az új tagok — diákok kivételével — 2 korona beiratási díjat fizetnek, míg a korcsolyaörzéseért és takarításáért minden pár korcsolya után 1 korona fizetendő. A pálya tegnap délelőttől a közönség rendelkezésére áll.

Ajándék. A következő sorok közlésére kértünk fel. November hó 26-án *Ferenczy József*, ny. csendőrszázados 50 koronát adományozott a patakfalvi ev. ref. egyházközségnek egy urasztali terítő készítésére, a miért az egyházközség nevében hálás köszönetemet fejezem ki. A nemes szívű adakozónak pedig adjon az ur ezer annyit testi, lelki áldásaiból. *Szabó Gyula*, ev. ref. lelkész.

Iparosok fillérestétele. A Polgári önk. és segélyző egyesület karácsony másodnapján fillérestétele a Budapest szálloda színház termében tartja meg. Ez estélyt *Kassay Berta*, *Bucsi Róza*, *Képiró Lajos* és *Vicsai János* rendezik. Közreműködnek: szaval *Trattner Ilonka*, trialogot adnak elő: *Hodor Margit*, *Bartos Teréz* és *Vladár Rózsika*, *Baku Katalin* énekel, szaval *Lányi Andor*, „A hü szolga“ párjelenet: elő adják *Deréki Antal* és *Mészáros Zoltán*. Gramofonon előadást tart *Csató Imre*. Végül 50 drb. értékes

tárgyat sorsolnak ki; a főnyeremény egy gazdagon feldisített karácsonyfa. Belépti díj az uraknak 80 fill. nőknek 50 fill.

Jogtud. államvizsga. *Soó Domokos* a jogtudományi államvizsgát f. hó 17-én, Kolozsvárt sikerrel letette. *Soó Domokosra* ez azért bir fontossággal, mivel a városi I-ső tanácsosi állás egyik komoly jelöltje.

Kinevezés. A belügyminiszter Udvarhelyvármegyében a korondi anyakönyvi kerületbe *Kádár Gyula* okleveles jegyzőt anyakönyvvezetővé nevezte ki.

A fogyasztási adók és adópótlékok szedése Székelyudvarhely városban 1907. évben az adótörvények és szabályok értelmében fog megtörténni. E végből a képviselőtestület legutóbbi közgyűlésében intézkedett, hogy a főkezelői állás betöltésére, melyre *Gotthárd János* polgármester már ki is nevezte *Stefáni Károly* ny. pü. szemlést. A városi tanács most közhírré teszi, hogy az adókoteles felek, kik adójukat évi átalányösszegben óhajtják megfizetni, f. hó 28-ikán a városháznál megtartandó egyezkedési tárgyaláson jelenjenek meg. Amennyiben az egyezkedés nem sikerül, az illetők az adót a fennálló szabályok értelmében fogják fizetni. E körülményre az érdekelteket a tanács azzal figyelmezteti, hogy a tárgyalás rendén a leltározás alkalmával már megadott, de még meglevő készleteiket is pontosan bevallani el ne mulasszák.

A Teaestélyről a mult számunkban közölt tudósításból, a jelen volt leányok névjegyzékéből *Kassay Irén*, *Madarász Bea*, *Sima Rózsika* és *Riduly Irénke* nevei tévedésből kimaradtak, amit most pótolunk.

Az ipari munkások szabad lyczeuma. Mult vasárnap délután mintegy 180 hallgató jelenlétében a Hymnus éneklése után *Luckhaub Gyula* róm. kath. főgimn. tanár tartott előadást a Marconi féle drótnélküli táviróról. Vonzó előadásában megismertette a táviró fejlődését, bemutatta a jelenleg használatban levő Morse-féle távirót, szólt a Polák és Virág-féle gyors telegráfról és részleteiben bemutatta a fejlődés és tökéletesítés alatt álló Marconi olasz fizikus által feltalált drótnélküli távirót. Előadását a hallgatóság mindvégig élénk figyelemmel kísérte, hasznos tanulmányos ismereteket szereztve. Előadás után ügyesen szavalt *Szavay Gyula*: *Petőfi kardja* cz. költeményét, *János Márton* iparos ifju, melyért dicséretet, *Luckhaub* tanárnak pedig a hallgatók nevében elismerő köszönetét *Solymossy Endre* biz. elnök mondott. A Szózat éneklésével fejeződött be ebben az évben az utolsó s e ctyklusban a 3-ik előadás.

A Nőegylet közgyűlése. A Jótékony Nőegyesület 1907. jan. 20-án, d. u. 2 órakor, a vármegyeháza kistermében tartja rendes évi közgyűlését, melyre a tagokat ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitót. 2. Titkári jelentés. 3. A számadásvizsgáló bizottság jelentésének tárgyalása. 4. Titkár és ellenőr stb. választás. 5. Lehető indítványok tárgyalása. Ha a közgyűlésre 20 tag meg nem jelen, 8 nap mulva új gyűlés lesz, melynek határozata, — tekintet nélkül a jelenlevők számára — jogérvényes.

Uj utalvány és távirati-ürlapok. A posta és táviradigazgatóság értesülése szerint a posta és táviradivatalok postautalványokat és táviratokat 1907. évi január hó elsejétől csakis oly utalvány és illetve távirati ürlapokon fogadhatnak el, amelyeken az ürlap ára (a nemzetközi forgalomban használatos sárga színű utalványlap kivételével) értékjegy-benyomással van jelezve. A régi — tehát értékjegy-benyomással el nem látott — utalvány és illetve távirati ürlapok (a nemzetközi utalványlap kivételével) 1907. évi január hó elsejétől bezárolag 31-ig a posta és táviradivataloknál értéklevonás nélkül új kiadású ürlapokkal cserélhetők be.

x Karácsonyi és ujévi ajándéktárgyak. Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy a karácsonyi és ujévi tárgyakat hallatlan olcsón árúsítom és mielőtt valamit vásárolna, sziveskedjék raktáramat megtekinteni. Külön üzletet azért nem rendeztem be, mert ennek külön bolti helyisége csak az árut drágítja, a mit a vevő kell, hogy megfizessen. Tisztelettel: *Szentpétery Gergely*.

x Tanuló lapunk nyomdájába felvételik.

KÖZGAZDASÁG.

Az „Első Székely Baromfityényszó Egyesület“ folyó hó 18-án kedden a vármegyeháza kistermében választmányi ülést tartott. A gyűlés tárgya volt a titkár és pénztárnok jelentése. Titkár beszámolt a választmányának a Vármegyei Gazdasági Egyesülettel kapcsolatosan rendezett baromfikiállításról, jelentve, hogy a segesvári állattenyésztési felügyelőség 800 koronára vásárolt az Egyesülettől fajbaromfit. Bejelenté, hogy az Egyesület állományát a Nagyváradon megjelenő „Baromfityényszó“ és a Baromfityényszók Országos Egyesületének hivatalos lapjában hirdeti az orpingtonokat 8—15 koronás, az emdeni ludakat 10—16 koronás áron.

Pénztárnok jelentést tesz az Egyesület vagyonáról, e szerint 903 kor. van a tagok közt fajbaromfiban kiosztva és 400 korona kész pénzzel rendelkezik az Egyesület.

Titkár indítványozza, hogy az Egyesület irányoz-

zon elő bizonyos összeget fajbaromfityényszó bevásárlására. Vásároljon oly tagoktól, kiknek kifogástalan szép állománya van s a tagok és ujonnan belépő tagok közt ingyen ossza ki. Választmány e kérdés valamint más felvetődött ügyek tárgyalását is, a február hóban összeülő közgyűlésre bizza. Választmányi folkérte az Elnökséget, hogy a februári közgyűlés sorrendjét állítsa össze s terjessze a jövő hóban megtartandó választmányi ülés elé. *Pap András* és *Biró István* tagokat végül kiküldötte az évi zárszámadás megvizsgálására s ezzel a gyűlés véget ért.

TÖRVÉNYSZÉK.

Monstre pör. Homoróddaróc község népe, jegyzőjével, *Török Lajossal* éveken keresztül ellenséges viszonyban élt, mivel úgy látta, hogy jegyzője őt tulságosan igénybe veszi. A mult év folyamán aztán feljelentést tettek jegyzőjük ellen, kinek fejelemi bírósága el is marasztalta, azonban állásában meghagyta. Az elégedetlenség állandóan ott lappangott a hammu alatt, amíg aztán a mult év késő őszén lángolt fogott. Történt ugyanis, hogy egy nehéz, korcsmában töltött délután, úgy gondolták, hogy mégis csak az lesz az elégtétel, amit ők maguk szereznek. A gondolatot tett követte, s estére kelve az idő, a jegyző lakását formálisan megostromolták, s bizony kicsiny mult, hogy az ostrom után csak összetört ajtó és ablaküveg maradt a helyszínen. *Török* ezért bűnvádi feljelentést tett ötvenegy daróczi ellen, mint a kiket állítólag megismert a sötétben. Ez ügynek tartották meg a főtárgyalását 14-ikén és a következő napokon a helyi kir. törvényszéknél. A törvényszék elnöke *László Domokos* táblabíró, tagjai *Dr. Voith Gerő* és *Graffius Károly* törvszabírák voltak. Az ügyészséget *Szabó István* kir. alügyész képviselte. A darócziak ügyvédje *Dr. Kovácsy Albert* országgy. képviselő volt, míg a főmagánvádlót *Dr. Hinkelér F. Akos* és *Dr. Szöllösi Odön* ügyvédek képviselték. A tárgyalás tekintettel a tenger vádlott kihallgatására, három napon keresztül tartott; az ítéletet pedig a negyedik napon, 17-ikén hirdette ki a törvényszék. Miután a főtárgyalás rendén nem derült ki a tett elkövetője, a törvényszék az összes vádlottakat felmentette. Az ítélet ellen úgy az ügyész, mint főmagánvádló felebbezést jelentettek be.

TÁVIRATOK.

Budapest, december 22.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Országgyűlés.

A Képviselőház ma néhány perces ülést tartott. *Nágy Lajos* elnök megnyitva az ülést, jelentette, hogy a főrendiház elfogadta mindazon törvényjavaslatokat, melyeket a Ház utóbbi napokban megszavazott. A Ház a bejelentést tudomásul vette, mire az ülés véget ért.

A delegációból.

A magyar delegáció ma délben teljes ülést tartott, melyen közös pénzügyminiszter költségvetését tárgyalták.

Báró Rudnyánszky József pénzügyi bizottság jelentését betérjesztette, mire a bizottság az általános költségvetést vita nélkül elfogadta.

Részletes tárgyalásnál előadó a bizottság két határozati javaslatát ajánlotta elfogadásra, melyek szerint a közös pénzügyminiszterium Budapestre áthelyezendő és pénzügyminiszteriumban üresedésbe kerülő állások magyar honosokkal töltenők be.

A bizottság a határozati javaslatokat elfogadta és megszavazta részletekben is a közös pénzügy miniszterium költségvetését. Ugyanigen elfogadták a közös számvevőszék költségvetését is.

Ezután az occupációs hitel került sorra. *Gróf Batthány Tivadar*, *Sághi Gyula*, *Bernáth Béla* Bosnia reformjait sürgetik. Szerintük a magyar érdeket elhanyagolják Boszniában. Kivánják a szabad sajtó behozatalát is. *Báró Burján István* reméli jövő költségvetés benyújtásakor több eredménnyel számolhat be; minden panaszt tüzetesen megvizsgál; magyar érdekeket nem hanyagolja el, a teljes paritást a legszigorubbantartja; a szabad sajtó dolgában már elkészült a törvényjavaslat. Azután bizottság a bosnyák költségvetést is megszavazta. Mire az ülés véget ért.

Az új koronaör hivatalában.

A budai királyi várpalotában ma nagy ünnepségek között vette át *Wesselényi Miklós* báró új korona ör a magyar szent koronát. Az ünnepségen hercegprimással élőkön az ország zászlós urai és főméltóságok megjelentek. Résztvett azon *József főherceg* is nejevel és kíséretével.

Ünnepség elején *Wekerle*, kit ez alkalomra király mint külön kinevezett bizost megbízott, beiktató beszédet mondott, melyben *Wesselényi* bárót bevezette új méltóságába. Új koronaör megtekintette korona lánán levő pecsétet és miután sértetlennek találta, átvette a korona kulcsokat, lendületes szavakkal jelentvén, hogy reá ruházott megtisztelő megbízást hiven fogja teljesíteni.

Ezzel az ünnepség véget ért.

Udvarhelyvármegye alispánjától.

9051—1906. szám.

Pályázati hirdetmény.

Székelyudvarhely rendezett tanácsu város tisztikarának megbízatása a folyó év végével lejárván, a választás útján betöltendő tisztí állásokra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy

1. az évi 3600 kor. törzsfizetéssel, 600 korona lakbérilletménnyel javadalmazott *polgármesteri*,
2. a 2000 korona évi törzsfizetéssel, 400 kor. évi lakbérilletménnyel javadalmazott *I. tanácsosi*,
3. az 1600 kor. évi törzsfizetéssel, 400 kor. évi lakbérilletménnyel javadalmazott *II. tanácsosi*,
4. az 1000 kor. évi törzsfizetéssel, 400 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *tisztí ügyészi*,
5. az 1800 kor. évi törzsfizetéssel, 400 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *pénztárnoki*,
6. az 1400 kor. évi törzsfizetéssel, 300 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *ellenőri*,
7. az 1400 kor. évi törzsfizetéssel, 300 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *számvevői*,
8. az 1200 kor. évi törzsfizetéssel, 300 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *alkapitányi*,
9. az 1400 kor. évi törzsfizetéssel, 300 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *adótisztí*,
10. a 900 kor. évi törzsfizetéssel és 200 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *városgazdai* állások elnyerése iránti pályázati kéréseiket, elméleti- és gyakorlati képzettségeiket igazoló okmányaikkal felszerelten, hozzám folyó évi december hó 27-éig bezárólag nyújtják be.

Ezen határidő eltelte után beadott pályázati kérések nem fognak figyelembe vétetni.

Székelyudvarhely, 1906. decz. 5-én

Dr. Damokos,
alispán

Szám 8930—1906.

Udvarhelyvármegye alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

Székelyudvarhely rendezett tanácsu város által szervezett, s évi 2600 korona törzsfizetéssel és 480 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott építészmérnöki állásra a pályázatot ezennel kiírom.

Felhívom az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szakképzettségüket, s előbbi szolgálati idejüket igazoló pályázati kérésöket hozzám **folyó évi december hó 27-éig** bezárólag annyival is inkább nyújtják be, mivel ez az időn túl beadott pályázatok figyelembe vétetni nem fognak

Székelyudvarhelyen, 1906. évi december hó 16-án.

Dr. Damokos Andor,
alispán.

Sz. köz. ig.

Árlejtési hirdetmény.

Székelyudvarhely város 1907. január 1-től december végéig terjedő időre a város közvilágítása és szeméttakarítását nyilvános árlejtésen **folyó évi december 27-ikén** délelőtt 10 órakor a város tanácskozó termében vállalatba adja.

Évi általány kikiáltási ára 8300 kor. hozzá szollani kívánok kötelesek a kikiáltási ár 5%-át 415 kor. bánatpénzt az árlejtés megkezdése előtt kiküldött kezéhez bánatpénzül letenni

Az árlejtés feltételei város tanácsánál megtekinthető.

Székelyudvarhelyt, 1906. decz. 16-án.

Gotthárd János,
polgármester.

Sz. 5950—1906 kig.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város és az udvarhelyi járás szolgabírói hivatalához mint iparhatóságokhoz jövő 1907. évre az iparhatósági megbízottak választására a választási határnap ide **december 24-én** d. e. 9 órától d. u. 4 óráig a városi tanácssteremben tüzetik ki, melyre a Székelyudvarhely városi kereskedők és iparosok közül a választójogosultak jogaik érvényesítésére felhivatnak.

Sz.-udvarhely város tanácsa 1906. decz. 18.

Gotthárd János,
polgármester.

☞ **Községek és gazdaköröknek nagy kedvezmény!**

Tiszta mangalicza

(bagoner)

és angol félvér hágóképes kanok

☞ **eladók** ☞

Ugron Zoltán fiátfalvi gazdaságában.

Valódi ólomzárolt luczerna és heremag.
Erfurti vetemény- és virág-magvak.

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy üzletemet áthelyeztem az Alsó-piaczterre, a szent Ferenczrendi barátok temploma közelében levő, ujonnan épült

Frölichné-féle helyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszeráruban rizsek, kávék, tisztított petroleum, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszmutárak, függő, fali, és asztali lámpákban. Aradi lisztokban stb. stb.

Mindig friss fűsze árak tisztán kezelve.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni. — Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY

Van szerencsénk ezennel tudatni, hogy a brassói piaczon, egyik üzleti helyiségünkben a legújabb módszer szerint, motor-üzemre

Kávé nagy-pörköldét

rendeztünk be.

Miután utóbbi időben a pörkölt kávé fogyasztása Erdélyben is emelkedett és a t. közönség a pörkölt kávé fogyasztásával járó takarékossgát és kellemességet elismerte, ezen új üzletággal való foglalkozásra határoztuk el magunkat. Nagy bevásárlások, a legjelesebb fajták kiválasztásával és a leggondosabb eljárás a pörkölésnél azon helyzetbe juttattak, hogy mindenkor versenyképesek lehetünk, miért is nagybecsű pártfogását és próbarendelményét kérjük. Immár azon helyzetben vagyunk, hogy naponta frissen pörkölt kávéét kifogástalan minőségben a legkülönbélebb fajtákban és mérsékelt árak mellett birunk kiszolgálni.

Árjegyzékkel és mintával szivesen szolgálunk és kívánatra bérmentve megküldjük.

Kiváló tisztelettel

Hesshaimer J. L. és A.

fűszer- és gyarmatáru-kereskedés

a „Fehér oroszlanhoz” Brassóban

Alapított 1843.

KONCZ ÁRMIN Sz.-udvarhelyt

nagy öl fája 8 köbméter
2-2 Mtr. 20 ctm.

..... hosszu fából

Tiszta 8 köbméter

Raadás még 0.8 köbméter

Lesz a 8-8 köbméter ára:

22 forint

1 ³/₄ fa 2 frt. 50 kr.

Olcsóbb 20%-al.

Ugyanigy viszonzik a meter öl fa is az itteni hosszu öl fához. Mivel a rövidebb fa tömörebben összerakható, azért az állami, megyei, törvényszék stb hivataloknál csak ilyeneket fogadnak el Ilyeneknek a megrendelést ajánlom

KONCZ ÁRMIN.

..... szokásos

1 nagy öl fa mérete

1 öl = 190 cmtr.

..... hosszu fából

Tiszta 6.8 köbméter

Üregekkel, vastag bekötésekkel, feldugdosással elvész

0.8 ³/₄ marad 6 köbméter.

Ára **18 forint**

1 ³/₄ fa jön 3 frt.

Drágább 20%-al.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságu portlandora cementet olcsón ajánl

BRASSÓI PORTLAND CEMENTGYÁR

☞ Brassóban Székelyudvarhelyt kapható Rösler és Gábor uraknál. ☞

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

karácsonyi és ujévi

BAZÁROM

a legmesszebbmenő igényeknek megfelelő kiállítással

Piacz-tér

Szenkovits-féle üzlethelyiségben nyitottam meg.

Kiváló tisztelettel **DRAGOMÁN S. J.**

lfj. Dragomán Domokos.

Miért?

törekszik ma mindenki régi varrógépén tudni és helyette

PFAFF-gépet beszerezni!

Mert a régi kellemetlenségek egész sorától szabadul meg egy eredeti Pfaff-gép beszerzése által. A Pfaff gépek tudvalevőleg családi használatra és ipari célokra, valamint a divatos műhímzéshez is, mint a jelenkor legjobb gépei vannak elismerve.

Azért a más gyártmányú gépeknél való összehasonlításnál mindig figyelembe veendő a Pfaff gépek által elért magas tökéletesség pazar felszerelés, a szolid és czélszerű ujitások, mely teljes biztosítékot nyújt a gépek kifogástalan és értékes voltaért.

Gyári raktár: **Oláh Ferencz és Társa** vas-kereskedése **Segesvár.**

Uj divat-raktár!

Van szerencsém a nagyérdemű helyi és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy

Batthyányi-tér 6. sz. alatt

(Frölich-féle házban)

ujjonnan berendezett

női- és férfi divatáru-raktárt

nyitottam.

Hazai gyártmányú árúkat dus választékban tartok raktáron, u. m. barhet, flannel, tennis, velur, kreton, voal, szatin, batiszt, delén, szöttes, oxford, továbbá francia, angol stb. ruhaszövetek és posztók, bélés, ruhadiszek, trikók, harisnyák, barhet szövet, berlini stb. kendők, szőnyegek, paplanok, selymek stb.

Kiváló jó minőségű férfi ingek, gallérok, valamint parfümök, szappanok, fogporok és paszták, hölgyporok és számtalan itt fel nem sorolt árú dus választékban és előnyös áron állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Midőn a vásárló közönséget új üzletem megnyitására értesitem, kérem szives bizalmát és pártfogását, melyet én nemcsak szolid és pontos kiszolgálással, de olcsó áráimmal is igyekezem fogok kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

Schiroky Ágoston.

Eladó épületes beltelek!

Köböl épült, cseréppel fedett 4 szoba, konyhából álló lakházzal és mindennemű mellék és gazdasági épületekkel ellátott külön udvari beltelek szabadkézből eladó!

Értekezhetni: Bethlen-utca 83. szám alatt.

A m. kir. szőlőtelepeken termelt

és a budafoki m. kir. pinczemeszteri tanfolyam által kezelt s a m. kir. földművelésügyi miniszter támogatásával létesített borértékesítő osztályából

magyar gazdák vásárcsarnok raktárszövetkezete

székelyudvarhelyi főknjánál következő, hivatalos vizsgálaton átment

BOROK vannak raktáron:

	Fogy. adóval együtt	Fogy. adó nélkül
Magyarigeni Riesling	80 fillér	70 fillér
Mézes fehér	65 fillér	55 fillér
Siller szekszárdi	47 fillér	37 fillér
Fehér asztali	52 fillér	42 fillér
Hegyaljai asztali	78 fillér	68 fillér
Villányi vörös 1900 évi	88 fillér	78 fillér
Tolcsvai szomorodai 1900 évi	155 fillér	144 fillér

Palaczk borok: Zöld sylvani, Magyarigeni Som, Kecskeméti Auvergnas Gris Farczali Furmint stb. fajta kítő palaczk borok a legolcsóbban kaphatók.

Megrendelésre bármily faj palaczk borok hozhatók Vételnél hordóért literenként 13 fill. letét adandó. — Hordók 3 hónapon belül sértetlen tiszta állapotban, székelyudvarhelyi pinczéhez szállítást levonva, a felszámított áron visszavétnek.

Első Budapesti Malom-építészet és Gépgyár képviselője.

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyár bizományi raktára.

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsém a közönséget értesíteni, hogy újonnan berendezett

fűszer-, festék-, fonal-, szines fejtő- és csemege üzletemet

Deák-tér 15. szám alatt megnyitottam.

Ajánlom legfinomabb minőségű kávéimat u. m. Jamaikai, Cuba, Ceylon, Portorico, Quatemala, valamint különböző gyöngykávé fajaimat, finom olasz rizseket, valódi Neuman-féle aradi liszteket, továbbá Előpataki, Kászoni, Székely Selters és Baross-forrás ásványvizeket, mindennemű olajak, festékek, magyar gyártmányú szoba padló mázak, legfinomabb kristály tiszta szagtalan petrolumot stb.

Midőn a nagyérdemű közönség kegyes pártfogását kérem, szolid áráim, valamint pontos és előzékeny kiszolgálásról nagyrabecsült vevőimet biztosíthatom.

Alázatos tisztelettel

Hánn József.

Figyelem! Még soha nem létezett! Figyelem!

Egy garanzírozott

jól járó órát lánczczal együtt csak 2 K 95 fill.-ért

szállítunk míg készletünk tart. fiiláléknkból Bregenzből, a pénz előleges beküldésére, vagy utánvétel mellett. Ezen olcsó árral óráinkat azért ajánlhatjuk, mivel raktárunkon több mint 100.000 darab van.

Rendkívül előnyös alkalom vevőknek!!

Schweizi óragyár „Aralk“

BREGENZ.

Két évi jótállás. Két évi jótállás.

Szakvélemények

az „Esterházy Cognac“-ról.

A magy. kir. műegyetem borászati laboratoriuma által hivatalosan megvizsgált és általunk tudomásul vett vizsgálatok alapján az

Esterházy cognacot

betegünknek alkalmaztuk és azt sikeresen használva mint kítő minőségűt és a francia cognacokkal vetekedő legjobban ajánlhatjuk.

Dr. Tauffer Vilmos egyetemi tanár.	Dr. Kétyl Károly egyetemi tanár.
Dr. Stiller Bertalan egyetemi tanár.	Dr. Angyán Béla egyetemi tanár.
r. Réczey Imre egyetemi tanár.	Dr. Poór Imre kir. tan. egy. tanár.
Dr. Pertik Ottó egyetemi tanár.	Dr. Báron Jónás egyetemi tanár.

Az ESTERHAZY COGNAC minden előkelő fűszer- és csemegekereskedésben kapható.

nélkül ne együnk levest.

Néhány csepp elegendő!

Székely Kristály

„Kamilla“-forrás

A Kárpátok gyöngye!

Természetes ásványgyógyborviz!

Főraktár Székelyudvarhelyt:

Gál János Utódánál.

Kapható még:

Gyarmathy Ákos, Haab és Heitz, Tamás Balázs, Bagó Gyula, Szentpétery Gergely kereskedésében — valamint minden vendéglőben és étteremben.

A Kárpátok gyöngye!

Szerves anyagoktól mentes!

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közhívnél, csúznál és meghűlések... néel, bedörzsölés képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—,80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz“, Prágában.

Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

A „Székely Kristály“ a legjobb borviz

A „Székely Kristály“ a legjobb borviz